

Maandblad der Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging
gevestigd te Amsterdam.

P. Vroegindewey

De St. Christoffelpolder

(met tekeningen van A. K. Vogelaar).

christoffeldijk sommeldijk

Even ten westen van Sommelsdijk ligt de St. Christoffelpolder, een kleine, hoofdzakelijk uit bouwland bestaande polder, omgeven door de St. Christoffeldijk, het Spanksdijkje en de Oudeland-sedijk. Ze ligt daar als een oase van groen in het overigens zo vlakke Flakkeese land. Het zijn de beide eerstgenoemde dijken die deze polder dit aanzien geven. Aan weerszijden omgeven door prachtige houtwallen vormen ze een wandeloord en een interessant studieterein voor de natuurliefhebber.

Want naast het houtgewas bevatten deze dijken een schat aan planten, vogels en insecten.

Het begint in het vroege voorjaar met de bloei van de elzen. De meeste staan aan de zuidkant van de St. Christoffeldijk, met hun voet in en langs de sloot, wiens bodem met een dikke laag bladeren is bedekt, en waarin bijna geen water staat. Omstreeks diezelfde tijd bloeit daar het Speenkruid (*Ranunculus ficaria*) en siert het Klein Hoefblad (*Tussilago farfara*) de bermen van de weg.

Naast de elzen staan er Witte abelen (*Populus alba*) en een enkele Waterwilg (*Salix caprea*), maar de rijkste begroeiing wordt er gevormd door de Meidoorn (*Crataegus monogyna*), die er op vele plaatsen dichte hagen vormt, die eind mei deze dijken omtovert in een witte bloesemweelde, die men nog op ons eiland zo aantreft. Gelijktijdig bloeit er dan in grote getale het Fluitekruid (*Anthriscus silvestris*) en vormt er met de Paardebloem (*Taraxacum officinale*), het Madeliefje (*Bellis perennis*) en de beide boterbloemsoorten, de Scherpe (*Ranunculus acer*) en de Kruipende (*Ranunculus repens*) een ware bloemenzee. Daar tussen staan plekjes Avondkoekoeksbloemen (*Melandrium album*) en hier en daar de Akkerhoornbloem (*Cerastium arvense*). Aan de noordzijde van de dijk, waar de houtwal niet zo compact is, staan, voornamelijk langs de slootkant de graag

wat vocht minnende Pinksterbloem (*Cardamine pratensis*) en een enkele Wolfspoot (*Lycopus europaeus*).

Naast algemene soorten als Rode klaver (*Trifolium pratense*), Witte klaver (*Trifolium repens*), Heggewikke (*Vicia sepium*) en Vogelwikke (*Vicia cracca*) groeit er ook de Rolklaver (*Lotus corniculatus*), de Agrimonie (*Agrimonia eupatoria*), het St. Janskruid (*Hypericum perforatum*), het Heggedoornzaad (*Torilis japonica*) de Veldlathyrus (*Lathyrus pratensis*), het Robertskruid (*Geranium robertianum*), de Kruisdistel (*Eryngium campestre*), de Kattedoorn (*Ononis spinosa*), het Penningkruid (*Lysimachia nummularia*), de Akkerwinde (*Convolvulus arvensis*), de Haagwinde (*Calystegia sepium*) welke zich soms tot boven in de Meidoorns slingeren, het Jacobskruiskruid (*Senecio jacobaeae*) waarop in sommige jaren de rupsen van de St. Jacobsvlinder zitten, en de Wilde cichorei (*Cichorium intybus*). De Braam (*Rubus ssp.*) komt er overvloedig voor, en vormt er met de Egelantier (*Rosa rubiginosa*) dichte ondoordringbare hagen, prachtige nestplaatsen voor vele kleine zangers.

Zeldzaamheden

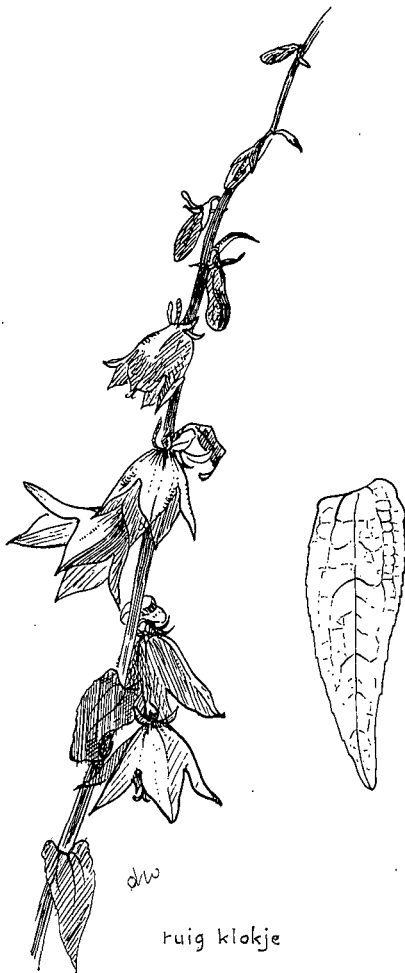
Naast bovengenoemde soorten staan er ook zeldzaamheden, die je als natuurliefhebber in verrukking brengen, en waarvoor je altijd bang bent dat ze vroeg of laat ten offer zullen vallen aan pluk of spuitwoede. We noemen hier de Dubbelkelk (*Picris echioides*), waarvan er enkele staan aan de Christoffeldijk, de Vogelmelk (*Ornithogalum umbellatum*) waarvan er nog enkele voorkomen aan het Spanksdijkje, het IJzerhard (*Verbena officinalis*) dat voornamelijk voorkomt in de dreefjes die toegang geven tot de diverse percelen bouwland, het Ruig klokje (*Campanula trachelium*) waarvan er enkele nogal verborgen staan aan de St. Christoffeldijk, het Nagelkruid (*Geum urbanum*) dat we maar éénmaal hebben gevonden,

de Bosaardbei (*Fragaria vesca*) die er met een paar exemplaren vertegenwoordigd is, de Wilde kaardebol (*Dipsacus sylvestris*), het Trilgras (*Briza media*), dat vroeger aan onze dijken veel voorkwam, maar thans overal een zeldzaamheid is geworden, de Aardaker (*Lathyrus tuberosus*), die zich hier en daar met z'n bordeauxrode bloemen door het braamstruweel slingert, en de Wilde marjolein (*Origanum vulgare*).

De laatste vormt hier en daar prachtige plekken, en komt nog op enkele andere dijken op ons eiland voor. Heerlijk is het om op een zonnige dag eens een tijdje bij zo'n bloeiende plek Marjolein te vertoeven. Ze trekt veel insectenbezoek, en het zijn vooral de vlinders die er zich toe aangetrokken voelen.

Nu we toch bij de vlinders zijn aangeland, ook hier weer soorten typerend voor deze dijken. Naast algemene, zoals de beide Zandoogjessoorten, het Bruine (*Epinephele jurtina*) en het Oranje (*Epinephele tithonus*), vliegt er ook regelmatig het Koevinkje (*Aphantopus hyperanthus*), een aan bosachtige gebieden en niet al te droge streken met kreupelhout gebonden soort. Ieder jaar treffen we hem aan, soms met tientallen exemplaren. Zo ook met het Vuurvlindertje (*Chrysophanus phlaeus*) en de beide Dikkopjessoorten (*Adoepa lineola* en *Angiades sylvanus*). Ieder jaar vinden we er op de Braam de rupsen van de Nachtpauwoog (*Saturnia pavonia*) en de beide Blauwtjessoorten *Polyommatus icarus* en *Aricia agestis* komen er algemeen voor.

Sinds enige tijd werken we er voor onze vlinderverzameling met de menglichtlamp, en ook hiermee zijn al exemplaren gevangen die elders in het polderland nog niet zijn aangetroffen. Een soort willen we hier noemen n.l. *Cidaria fulvata*, het spannertje met de goudgele voorvleugels en de bruine middenband, waarvan de Catalogus der Ned. Macrolepidoptera van Lempke vermeldt: „Hoofdzakelijk verbreid in bos-

ruig klokje

achtige streken op zandgronden, ook hier en daar op kleigrond, waar wilde rozen in de heggen voorkomen". Dit laatste komt dus voor wat betreft deze dijken prachtig uit. Regelmatig krijgen we ze op de lamp, eenmaal zelfs met een tiental exemplaren.

We willen besluiten met nog iets te vertellen over de vogelwereld van deze polder, die er gezien het vele houtgewas bijzonder gevarieerd is. Met zekerheid nestelen er Merel, Zanglijster, Houtduif (veel), Tortelduif (voornamelijk in het dichte geboomte achter de nabij gelegen boerderij „Lust en Last"), Winterkoninkje, Roodborst, Grasmus, Fitis, Heggemus, Spotvogel en de Kneu.

Eenmaal huisde er de Nachtegaal. Dat was in het voorjaar van 1960. Hij zong

er uitbundig, maar daar bleef het bij. We hadden nog gehoopt dat er een partner zou komen, en we hem aan de lijst van broedvogels konden toevoegen, doch na een dag of veertien was hij verdwenen. Op 3 juli van dit jaar werden we verrast door de roep van de Wielewaal. Misschien wat afgedwaald van z'n broedgebied, de schurvelingen van Goeree? Ook de Grauwe Klauwier heeft er waarschijnlijk wel eens gebroed. Op 31 mei 1958 ontdekten we een paartje in de Meidoornstruiken, dat we daarna nog menige keer hebben waargenomen.

In de herfst en winter wemelt het er van trekkers en wintergasten. Dat begint in oktober al met de Kramsvogels en Koperwieken, die er zich tegoed komen doen aan de Meidoornbessen. Overal hoor je dan geluiden van Kool- en Pimpelmezen, en eenmaal zagen we een troepje van zeven Staartmezen. Soms zien we de Ransuil, en het was dan ook een verrassing toen we op 17 jan. 1959 er acht ontdekten in de houtwallen. Ze zaten aan de kant van het bouwland, vanwaar we ze gemakkelijk konden benaderen, en ze goed in de kijker kregen. Plotseling liet één der

vogels een lichte schreeuw horen, draaide even met de kop, en werkte snel een braakbal naar buiten.

Een heel enkele keer zien we er de Putter en de Sijs, maar de Vlaamse Gaaien zijn de laatste jaren steeds vertegenwoordigd, en ook de Grote Bonte Specht is ieder jaar van de partij, al is het meest maar met één exemplaar. Het zal U wel duidelijk zijn, dat lang niet alle planten en dieren zijn genoemd die aan deze dijken voorkomen. We denken alleen maar aan de vele insectensoorten die er leven, en waarvan alleen de vlinderfauna door ons wordt onderzocht, en aan de zoogdieren, waarvan we alleen maar weten dat Haas, Wezel, Hermelijn, Mol en Dwergmuis

er voorkomen, en we jammer genoeg de dood gevonden Spitsmuizen niet op naam kunnen brengen.

Gezien de snelle ontwikkeling die ons eiland momenteel doormaakt, de vele nieuwe wegen, die er nog moeten komen, en de geruchten van een ruilverkaveling in deze buurt, lijkt het ons van het grootste belang dat de Natuurbescherming ook hier eens de nodige aandacht aan besteed, om ontluistering van deze voor ons eiland zo unieke dijken te voorkomen.